

Fóti Péter: Demokratikus iskola – demokratikus döntéshozás

április 15, 2016

Demokratikus döntéshozatal az iskolákban, ha egyáltalán létezik, akkor az korlátozva van arra, hogy a gyerekek megszervezzenek-e egy bulit, vagy milyen színűre fessék az osztály falát. Olyanról, hogy a tanárok felvételébe a gyerekek beleszólhatnak, magyar iskolában még nem hallottam. Ha ezt mégis megtehetnék, véleményüket maximum meghallgatnák, de nem lehetne szavazati joguk a kérdésben. Az iskola szabályait és a tananyagot a felnőttek határozzák meg, és minden más javaslatot ezzel kapcsolatban elutasítanak, mint nevetségeset.

Mindez azt mutatja, hogy a gyerekek véleményét figyelmen kívül hagyják, holott ahol a gyerekeknek ezt megengedik, ott ők felelős és átgondolt döntéseket hoznak. Ennek bizonyítéka nemcsak az úgynevezett demokratikus iskolák hozhatók fel, mint az angliai Summerhill, vagy Sands School. Példa erre a Highfield Junior School plymouth-i iskola, amely kaotikus állapotban volt, amikor Lorna Farrington-t kinevezték igazgatónak 1994-ben. Egyik első intézkedése az volt, hogy megengedte a gyerekeknek minden osztályban, hogy maguk hozzák meg azokat a szabályokat amik szerint az osztályban élni akartak. Egy két éven belül az iskola nyugalomban és célirányosan működött.

A demokratikus döntéshozás nem jelenti azt, hogy a felnőttek kivonják magukat a felelősség alól, hanem azt megosztják azt a fiatalokkal. Ameddig ez a megosztás őszinte és a felnőttek részéről betartott és nem írja felül a döntéseket se a tanár, se az igazgató, se a takarítónő, se az önkormányzati ellenőr,

akkor a gyerekek átalakulnak és a konfrontációk helyett az együttműködést szorgalmazzák.

Vannak tanárok akik ezt az atmoszférát képesek a demokratikus döntések rendszere nélkül is kialakítani, de a demokratikus döntéshozatal egy nagyon hatásos eszköz ezt megteremteni.

Szavazás vagy konszenzus

A demokratikus iskolák gyakran használják az egyszerű többségi szavazást ahhoz, hogy döntéseket hozzanak. más helyeken konszenzusra (tejes egyetértésre) törekszenek. A sumerellenesi iskolában van az igen és a nem mellett tartózkodási lehetőség is, ami egy lépés a konszenzus felé. Ugyanakkor vannak jogos félelmek attól, hogy a teljes konszenzus mindent megmerevít.

Ami jobban működik az az, hogy ha létezik egy lépcsőzetes ellenzési lehetőség, mint például.

1. támogató ellenzés: Nem értek egyet, de élni tudok a döntéssel, és még segítek is a megvalósításban
2. nem együttműködő ellenzés: Nem értek egyet hagyom, hogy megvalósítsák, de nem mozgatom a kisujjamat se és végül
3. teljes ellenzés (vétó) Nem értek egyet és erősen ellenséges érzéseim is vannak a döntéssel szemben, harcolni fogok ellene, és lehet, hogy el is hagyom a csoportot.

Bizonyára sok oka van annak, hogy a legtöbb demokratikus iskola, amit meglátogattam a többségi elvet követte és nem a konszenzust. Ennek egyik oka az lehet, hogy nem is hallottak a konszenzusos módszerről. Egy másik ok az lehet, hogy azt gondolják, hogy a konszenzusra törekvést összekeverik azzal, hogy mindenkinek teljesen egyformán kell gondolkodnia, és ezt elutasítják. Egy további lehetőség az, hogy az iskola olyan kicsi, hogy ott lehetőség van arra, hogy döntéseket mindenféle döntési módszer nélkül hozzanak, se szavazni nem kell, se konszenzust keresni. Itt azt az esetet, amikor valakinek erős

ellenérzései vannak a beszélgetésekben is figyelembe tudják venni. További lehetőség egy rendszer, amely a szavazásra épít nem a konszenzusra az Amerikában jól ismert Róbert fele működési rend. Néhány amerikai demokratikus iskola ezt követi sokszor szinte vallásként. Egy nagy könyvben vannak leírva a szabályok és amelyben pontosan le vannak írva a szabályok, és hogy hogyan kell szavazni a felmerülő javaslatokról. Ezek az iskolák néha azt gondolják, hogy ez az egyetlen lehetséges útja a dolgok intézésének. Mindezekért, ha egy iskolában egyesek szeretnék a Róbert fele szabálykönyvet behozni, nekem nem maradna más választom, mint a harmadiknak felsorolt ellenzési lehetőség, a vétó.

Kapcsolódó oldalak:

- Pál utcai fiúk és lányok Summerhillben
- Mi is az a demokratikus oktatás? Interjú Chris Mercogliano-val
- Fóti Péter – Fóti Mihály – Miskolczy Zsuzsanna: Iskola- és osztálygyűlési kiskaté